

KNJIŽEVNOST

2

IZ SLOVENSKE IN OSTALE JUGOSLOVANSKE GEOGRAFSKE in sorodne književnosti

Dr. Vladimir Bračić, dr. Avguštin Lah, dr. Igor Vrišer: Sodobni svet, Založba Obzorja, Maribor 1983, str. 746

Druga izdaja Sodobnega sveta je bistveno dopolnjena in s tem tudi razširjena izdaja iz leta 1969, od 578 strani malega formata na 746 strani povečanega formata. Knjiga je dopolnjena z novimi informacijami, dodane so manjkajoče vsebine in domala vsa poglavja so tudi obširnejša ter bolj poglobljeno obdelana. K pripravi druge izdaje je bil kot avtor pritegnjen še Vladimir Bračić, kar je namenu knjige vsekakor koristilo. Tudi druga izdaja Sodobnega sveta je izšla v dveh knjigah.

Knjiga je v bistvu najširšemu krogu uporabnikov namenjen priročnik, nekakšen razširjen učbenik družbene geografije, kakršnih pri nas najbolj primanjkuje in kakršnih tudi sicer v Jugoslaviji ne najdemo. Obsega namreč precej več od običajnih splošnih strokovnih predstavitev družbenogeografskih elementov, saj predstavi tudi predmet in vsebino geografije ter nekatere teoretične osnove njenih znanstvenih pristopov, odnosa med družbo in naravnim okoljem, prek vseh elementov geografskega okolja do problematike družbenega razvoja. Knjiga je torej teoretični, metodološki, analitski in regionalno-sintetični priročnik.

Pri Sodobnem svetu lahko govorimo tudi o uspeli kombinaciji koncepta obče in regionalnogeografske predstavitve, ki že dalj časa manjka geografom in tudi drugim uporabnikom. Knjigo štejemo med redka, vendar najbolj uspešna tovrstna dela tudi v Jugoslaviji. Ob vsesplošni krizi širših regionalnogeografskih študij je tudi uspešen prispevek na tem področju. Še zlasti kaže pri tem v pozitivnem smislu izpostaviti ekonomsko-regionalne prikaze, ki ponavadi bolehajo na pomanjkanju kakršnega koli trdnejšega koncepta, so deskriptivni in tudi vsebinsko revni. Že glede na sam značaj in vsebino pa Sodobni svet seveda ne more biti niti v metodološkem, niti v drugih pogledih idealen regionalnogeografski prikaz.

Glede na trojno avtorstvo so vidne razlike v podajanju posameznih poglavij v metodološkem in vsebinskem pogledu. Največje zadrege so tam, kjer zaradi preobilice podatkov vendarle prihaja do rahle deskripcije, in kjer se vsebina najbolj oddalji od osnovne geografske problematike. Ob vseobsežnosti in težki omejljivosti geografskega področja pa je takšne zadrege tudi dokaj težko premagovati. Še zlasti ob izrednem obsegu informacij, katerih število iz dneva v dan narašča in hkrati zastareva, kar je pa tudi eden od osnovnih in težko rešljivih problemov regionalne geografije. Nastopa

vprašanje odnosa med obsegom informacij kot ciljem ali kot sredstvom za prikaz regionalne problematike. Precej je zlasti gospodarskih in prebivalstvenih podatkov, starih okrog 10 let, od takrat naprej pa so se nekatere stvari že bistveno spremenile. Tekst je dopolnjen z ustreznim številom tabel, kartogramov in slik. Vendar so črno bele slike dokaj slabe. Najdejo se manjše nerodnosti in nejasnosti tudi pri ilustracijah, kot na primer v drugi knjigi na str. 311 pri prikazu nacionalne sestave tujih turistov in ne nacionalni sestavi inozemskega turizma, ali na str. 327, ko podnapis govori o čisti, zdravi in urejeni krajini, pri čemer pa ni niti eden od treh terminov ustrezen; nič ne pove in ni geografski. Poleg tega bi v geografskem »učbeniku« vendarle pričakoval dosledno uporabo termina pokrajina in ne krajina, saj spremembo tega termina v geografskih krogih doslej še nihče ni opredelil in ustrezno argumentiral, niti ga ne uporabljamo.

Prva knjiga Sodobnega sveta obsega pet poglavij: Uvod v družbeno geografijo, Odnos med družbo in naravnim okoljem, Geografijo prebivalstva, Geografijo naselij in Politično geografijo. Vsako izmed petih poglavij je nepogrešljiv in zelo uspešen sintetski prikaz posamezne problematike, vendar po metodološki poglobljenosti izstopa poglavje o naseljih. V drugi knjigi pa si sledijo poglavja o primarnih gospodarskih dejavnostih, o sekundarnih gospodarskih dejavnostih, (industrija in rudarstvo), o terciarnih gospodarskih dejavnostih (promet, trgovina in turizem), o urejanju in varovanju človekovega okolja in o sodobnem družbenem razvoju.

Težko pričakovana druga izdaja Sodobnega sveta je priročnik za najširšo uporabo; koristno bo služil tudi učiteljem geografije. Glede na njegovo strokovno kvaliteto, sistematičnost in nazornost pa bi bil v prevodu izjemno koristen strokovni pripomoček tudi v drugih republikah in pokrajinah.

M. Pak

Igor Vrišer: Urbana geografija. Ljubljana 1984, str. 240.

V založbi Fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo ter Filozofske fakultete v Ljubljani je izšel učbenik iz urbane geografije za potrebe interdisciplinarnega podiplomskega študija prostorskega in urbanističnega planiranja in za potrebe predmeta urbana geografija. Po Vreskovih Osnovah urbane geografije je to pri nas drugi tovrstni učbenik, ki se razlikuje predvsem po metodološkem pristopu in po mnogo večji vključitvi domačih vsebin.

Knjiga obsega naslednja poglavja: predmet in naloge urbane geografije, opredelitev in razvoj mest, mestne funkcije, mesto in okolica, mestno prebivalstvo, zgradba mest, mestni ustroj in urbanizacija. V teh poglavjih je zajeta vsa osnovna problematika urbane geografije, ki je v knjigi podana zelo sistematično, kar pomeni kratek pregled geneze, osnovni metodološki pristopi, najbolj znani primeri iz svetovne literature in kolikor je bilo na voljo gradivo tudi primeri iz Jugoslavije ali vsaj Slovenije. Slednje velja še posebej za kartografske prikaze, kar je razumljivo z avtorjevo željo, ker je velik del tovrstnih študij pri nas opravil avtor sam.

Knjigi lahko štejemo še posebej v dobro smiselno razmerje med prikazom osnovnih teoretičnih in metodoloških pristopov, tujih primerov in potem širše aplikacije na domačih primerih. S tem je podrobneje opredeljen predmet urbane geografije in prikazani so sicer v skopem obsegu rezultati naših dosedanjih prizadevanj na tem področju, ki po vsem sodeč le niso povsem zanemarljivi. Prav zaradi tega je tekst pridobil na vre-